

***Umeå och Vasa 2030
– gränslösa möjligheter i en
hållbar tillväxtregion***

**UMEÅ
KOMMUN**

V ^ ^ S ^ .
V ^ S ^ .

Innehåll

Bakgrund.....	3
Introduktion.....	3
Vision	6
Fokusområden.....	6
Fokusområde 1: Ett innovativt, integrerat, växande och hållbart näringsliv	6
1.1 Företagen växer och nya hållbara företag etablerar sig.....	7
1.2 Möten och affärer mellan företagen i Kvarkenregionen ökar bland annat genom färjan Aurora Botnia som möjliggörare.....	7
1.3 Företagen är föregångare arbetar aktivt med sin klimatomställning och att utveckla nya cirkulära affärsmodeller	7
1.4 Vi är kända för vårt näringsliv i Europa	7
Fokusområde 2: En konkurrenskraftig region som attraherar talanger	8
2.1 Gemensam fungerande arbetsmarknadsregion.....	9
2.2 Umeå-Vasa – en attraktiv och tillgänglig karriärdestination	9
2.3 Ökad andel studenter som stannar kvar i regionen	10
Aktuell situation på arbetsmarknaden.....	10
Fokusområde 3: Attraktiva stads- och livsmiljöer	13
3.1 Gemensam miljöambition	14
3.2 Social hållbarhet för ökad attraktivitet.....	14
3.3 Hållbar mobilitet och transport.....	14
3.4 Stärka vår position inom EU	15
Fokusområde 4: Umeå och Vasa – gemensamma upplevelser.....	15
4.1 Utökat mellanfolkligt samarbete mellan Umeå och Vasa	16
4.2 Internationellt samarbete	16
Övergripande kommunikation	17
Sammanfattning	17
Appendix 1: Urval ur Umeås och Vasas gemensamma historia	19

Bakgrund

Vasa och Umeå är och har alltid varit viktiga delar av den flera hundra år långa gemensamma historia som kännetecknar samarbetet över Kvarken. Finland var en del av konungariket Sverige i 600 år, fram till delningen av riket efter 1808–1809 års krig. Finland blev självständigt 1917. Urval ur denna gemensamma historia samt städernas likartade utveckling från 1200-talet till 1900-talet beskrivs mera ingående i appendix 1.

Introduktion

Vasa och Umeå är de två största städerna i Kvarkenregionen och har varit vänorter sedan 1949. Vi vill med detta arbete förbättra livskvalitén för våra invånare och stärka verksamhetsförutsättningarna för våra företag och organisationer.

Globaliseringen innebär att vi blir mer ömsesidigt beroende av varandra och att vi bland annat behöver samverka internationellt och ta ett ökat ansvar och säkerställa grundläggande medborgerliga rättigheter. Ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang. I Umeå kommuns strategiska plan, internationella program samt i näringslivsstrategin konstateras att Umeå kommun ska utveckla internationella samarbeten, bland annat samarbetet med Vasa.¹ I Vasa stads strategi står det uttryckligen att samarbetet med Umeå bör intensifieras.

Kvarkenrådet EGTS:s verksamhetsområde har utökats väsentligt. Därför är det betydelsefullt att Umeå och Vasa har en egen strategi och att vi hittar lämpliga samarbetsformer mellan organisationerna.

Samarbetet och samarbetsformerna mellan Umeå kommun och Vasa stad har varierat i omfattning över tid och för att samarbetet nu ska utvecklas och bli mer strategiskt och långsiktigt har Umeå kommun och Vasa stad arbetat fram en gemensam utvecklingsstrategi. Denna strategi kompletteras med en aktivitetsplan och en kommunikationsplan.

Städerna fungerar som urbana noder där regionala funktioner finns samlade och effektiva transportsystem knyts samman. Tillgången på utbildning, kvalificerad vård, bred arbetsmarknad liksom ett rikt kultur- och fritidsliv gör städerna attraktiva att leva i. Båda städerna befinner sig i regioner inom EU som är högst rankade i Europa när man mäter utveckling och välmående hos befolkningen; European Social Progress Index.²

För näringslivet är tillgången till kvalificerad arbetskraft, kostnadseffektiva och miljöriktiga transportsystem, liksom närheten till innovativa miljöer som universitet och högskolor, av stor vikt för investeringsviljan och konkurrensförmågan. Städerna Vasa och Umeå har en lång tradition av samarbete. Genom en långsiktig och utvecklad samverkan ska vi fortsätta fokusera på våra urbana kvaliteter med hållbarhet, delaktighet och tillgänglighet i fokus för att öka interaktionen mellan städerna och bygga en ännu mer konkurrenskraftig region.

---

¹ Umeå kommuns strategiska plan 2016–2028, Internationellt program Umeå kommun och Umeå kommuns Näringslivsstrategi 2019–2025.

² https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/maps/social-progress_en

Sverige och Finland blev medlemmar i EU 1995. EU:s målsättningar är bland andra att främja fred, sina värden och människors välfärd, upprätta en inre marknad och att stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen och solidariteten mellan EU-länderna, verka för hållbar utveckling som bygger på välavvägd ekonomisk tillväxt och prisstabilitet, marknadsekonomi med hög konkurrenskraft, full sysselsättning och sociala framsteg och att värna sin rika kulturella och språkliga mångfald.³ Inom ramen för dessa prioriteringar hittar man flera ingångar till samarbete mellan Umeå kommun och Vasa stad.⁴

Både Finland och Sverige har gjort en omvärdering av sin säkerhetspolitiska situation. Under tiden denna strategi utarbetats har Finland och Sverige båda sökt om att ansluta sig till försvarsalliansen North Atlantic Treaty Organization (NATO). Finland blev full medlem av NATO 4.4.2023. Länderna fortsätter att förstärka sitt försvarssamarbete och när båda ländernas Natomedlemskap ratificerats stärks det gränsöverskridande försvarspolitiska samarbetet inte bara inom NATO, utan i hela Norden, samt specifikt i Kvarkenregionen. Därmed kommer kris- och beredskapsfrågorna att få ett betydligt ökat fokus i städernas verksamheter. I Kvarken finns ytterst viktig infrastruktur, såsom våra hamnar och färjeförbindelsen mellan Umeå och Vasa, som är en viktig länk för försörjningsberedskapen. Dessutom koncentreras alltmer av både exporten och importen till hamnarna på Finlands västkust, vilket ökar trycket att även ständigt utveckla hamnarna i Umeå och Vasa.

Sverige och Finland jobbar dessutom med Förenta nationernas mål för hållbar utveckling (Sustainable Development Goals; SDG), även om arbetssätten och metoderna ser olika ut. SDGs, även kända som de Globala målen eller Agenda 2030, antogs av FN 2015 som en universell uppmaning till handling för att utrota fattigdom, skydda planeten och säkerställa att alla människor senast 2030 åtnjuter fred och välbefinnande. De Globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.⁵ Vasa stad och Umeå kommun jobbar båda med de Globala målen, men på olika sätt.

Det finns goda finansieringsmöjligheter för gränsregionala projekt i Kvarkenregionen, särskilt genom Interreg Auroraprogrammet⁶ och Interreg Youth-programmet⁷. Syftet med dessa program är att bygga ett EU över gränserna och att folk närmar sig varandra. Det finns även många andra EU-program som kan finansiera gemensamma projekt.

Nordiska Ministerrådet har som vision att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region 2030, vilken antogs av de nordiska statsministrarna i augusti 2019. Nordiska ministerrådets arbete baserar sig på tre strategiområden under de kommande fyra åren: ett grönt Norden, ett

---

³ https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_sv

⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy_en

⁵ https://www.undp.org/sustainable-development-goals?utm_source=EN&utm_medium=GSR&utm_content=US_UNDP_PaidSearch_Brand_English&utm_campaign=CEN TRAL&c_src=CENTRAL&c_src2=GSR&gclid=EAlaIqobChMIuK-e0Ib_9gIVgtV3Ch1Dpw7oEAAYASAAEgLnVD_BwE

⁶ www.interregaurora.eu

⁷ www.interregyouth.com

konkurrenskraftigt Norden och ett socialt hållbart Norden. Parisavtalet⁸ och Agenda 2030 visar vägen, och Norden ska arbeta ännu ambitiösare och snabbare än övriga världen. Bland annat arbetar Nordiska Ministerrådet på att föra samman nordiska aktörer för att lära sig av varandra och få bättre förståelse för varandra på tvärs av de nordiska länderna samt att genomföra insatser som på ett konkret sätt underlättar för de nordiska invånarna i deras vardag. Gränshinderrådet, som ligger under Nordiska ministerrådet, befrämjar den fria rörligheten inom Norden för enskilda personer och företag.⁹

Nordens första EGTS område (Europeisk gruppering för territoriellt samarbete) har skapats i och med utformningen av Kvarkenrådet EGTS. Det geografiska området är stort med Umeå och Vasa i dess mitt. Båda städerna var grundande medlemmar av Kvarkenrådet (1972) och båda har även varit med som grundpelare i att skapa detta, av EU utformade juridiska instrument för gränsregional samverkan, Kvarkenrådet EGTS 1.1.2021. Kvarkenrådet har utarbetat en ny strategi för åren 2023–2030.

Illustrationen nedan visar hur Umeå och Vasas gemensamma strategi passar in såväl i ett EU sammanhang, i Norden som i Kvarkenregionen.

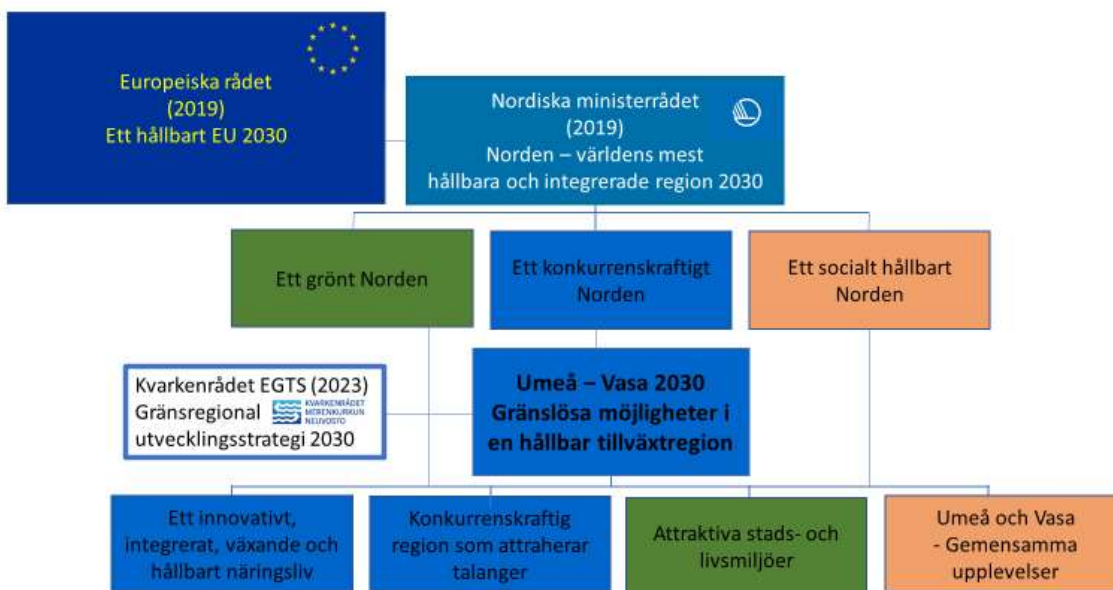

Bild 1: Umeå kommun – Vasa stads utvecklingsstrategi i ett europeiskt och nordiskt sammanhang

⁸ <https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/climate-change/paris-agreement/>

⁹ [Nordisk Ministerråd - PolitikNord2020-707 \(norden.org\)](http://norden.org)

Vision

Den gemensamt utarbetade visionen lyder:

Umeå och Vasa 2030 – gränslösa möjligheter i en hållbar tillväxtregion

Vi jobbar för att främja hållbar tillväxt och välfärd i hela regionen genom att ge människor, företag och andra organisationer likvärdiga förutsättningar. Arbetet utförs med delaktighet och jämlikhet i fokus. Vi har ett gemensamt befolkningsmål om att bli 300 000 invånare totalt i städerna Umeå och Vasa till år 2050.

Fokusområden

De utvalda fokusområdena omfattar 1) Ett innovativt, integrerat, växande och hållbart näringsliv, 2) En konkurrenskraftig region som attraherar talanger, 3) Attraktiva stads- och livsmiljöer och 4) Umeå och Vasa – gemensamma upplevelser. Alla innehåller olika element av de tidigare nämnda urbana kvaliteter som hållbarhet, delaktighet och tillgänglighet.

Fokusområde 1: Ett innovativt, integrerat, växande och hållbart näringsliv

EU har som mål att inom sina gränser upprätta en inre marknad, verka för hållbar utveckling som bygger på välavvägd ekonomisk tillväxt och prisstabilitet, marknadsekonomi med hög konkurrenskraft och sociala framsteg. EU ska främja ekonomisk, social och territoriell sammanhållning samt solidaritet mellan medlemsstaterna.¹⁰

I Nordiska ministerrådets vision för 2030 prioriteras ett konkurrenskraftigt Norden. Det innebär att vi tillsammans ska främja grön tillväxt i Norden baserad på kunskap, innovation, mobilitet och digital integration. Ett konkurrenskraftigt Norden kopplar främst till de globala hållbarhetsmålen 4, 8, 9, 11 och 17.¹¹ Ett konkurrenskraftigt Norden är helt i linje med fokusområde 1 i denna strategi där ett innovativt, hållbart, växande och hållbart näringsliv mellan Umeå och Vasa står i fokus.

Inom fokusområde 1 har vi valt att prioritera fyra områden: 1.1 Företagen växer och nya hållbara företag etablerar sig, 1.2 Möten och affärer mellan företagen i Umeå och Vasa ökar genom färjan Aurora Botnia som möjliggörare, 1.3 Företagen i regionen är föregångare och arbetar aktivt med sin klimatomställning och att utveckla nya cirkulära affärsmodeller och 1.4 Vi är kända för vårt näringsliv i Europa – fler företag vill etablera sig.

---

¹⁰ Lissabonstrategin artikel 3, [C_2016202SV.01000101.xml \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:2016202SV.01000101.xml)

¹¹ Mål 4 – God utbildning för alla, Mål 8 – Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, Mål 9 – Hållbar industri, innovationer och infrastruktur, Mål 11 – Hållbara städer och samhällen och Mål 17 – Genomförande och globalt partnerskap.

1.1 Företagen växer och nya hållbara företag etablerar sig

Världen står inför en stor klimatutmaning, samtidigt som vi behöver fortsätta arbeta för en hållbar tillväxt och därmed skapa fler arbetstillfällen. Norden kan anses vara en föregångare i Europa inom hållbar utveckling och Umeå och Vasa har redan tagit en ledande position i den gröna omställningen. Därför kommer vi att fortsätta vårt samarbete med att stödja företag för tillväxt och innovation samtidigt som vi ger företagen stöd mot ett klimatneutralt och grönare näringsliv.

Att ge stöd till företag för tillväxt kan innebära att skapa gemensamma mötesplatser för företag så att de når en större marknad. Förvånansvärt få företag har upptäckt potentialen med den närliggande marknaden på ömse sidor om Kvarken.

1.2 Möten och affärer mellan företagen i Kvarkenregionen ökar bland annat genom färjan Aurora Botnia som möjliggörare

Mötesplatser, som även kan vara digitala, innebär att företagen kan hitta nya samarbetspartners och innovationssamarbeten. Det senare kräver ofta en del stöd i form av matchmaking, att rätt företag matchas med varandra för att snabbare komma fram till innovationssamarbete. I det här arbetet är naturligtvis den nya färjan Aurora Botnia en viktig plattform, en pålitlig transportlänk och en möjlighet att resa hållbart mellan Umeå och Vasa.

1.3 Företagen är föregångare arbetar aktivt med sin klimatomställning och att utveckla nya cirkulära affärsmodeller

Både Umeå och Vasa har påbörjat sitt arbete med stöd för omställningen av företag mot ett klimatneutralt och grönare näringsliv. Tillsammans ser vi potentialen att integrera det stödet i vårt mer klassiska näringslivsstödjande arbete. Här har vi även mycket att lära av varandra vilket möjligen skulle kunna leda till att omställningen av vårt gemensamma näringsliv går snabbare än om vi fortsätter arbeta med frågan var och en för sig.

1.4 Vi är kända för vårt näringsliv i Europa

North Sweden Cleantech¹² och EnergyVaasa¹³ är idag fungerande plattformar som lyfter fram regional utveckling och samverkan inom näringslivet.

Det är ytterst viktigt att kommunicera och marknadsföra vår region och vårt näringsliv tillsammans, genom att beakta både mjuka och hårda värden. Att lyfta företag som förebilder och att berätta om vad som finns och pågår i vår gemensamma region så att människor, företag och organisationer, både i, men framför allt utanför, vår region blir nyfikna och imponerade. Lyckas vi kommer fler företag att finna det attraktivt att etablera sig och verka i Umeå-Vasaregionen.

---

¹² www.northswedencleantech.se/sv/

¹³ www.vaasa.fi/sv/energyvaasa/

Besöksnäringen har samarbetat under många år bland annat via gemensamma utvecklingsprojekt finansierade av EU, och den nya färjan ger nya naturliga utvecklingsmöjligheter. Inom besöksnäringen kan vi utveckla regionen som en gemensam destination som attraherar internationella besökare i större omfattning med sina spännande och intressanta besöksmål.

Fokusområde 2: En konkurrenskraftig region som attraherar talanger

EU verkar för full sysselsättning och sociala framsteg eftersträvas. EU ska bekämpa social utestängning och diskriminering samt främja social rättvisa och socialt skydd, jämställdhet mellan kvinnor och män, solidaritet mellan generationerna och skydd av barnets rättigheter. EU ska ytterligare främja vetenskapliga och tekniska framsteg.¹⁴

Ett konkurrenskraftigt Norden strävar efter välfungerande arbetsmarknader och att dra nytta av utbildning för att binda de nordiska länderna närmare varandra. Dessa målsättningar går hand i hand med vårt andra fokusområde angående en konkurrenskraftig Umeå-Vasaregion som attraherar talanger.

Eftersom vi idag är i stort behov av alla sorters kunniga människor är det orsak att inkludera begreppet befolkningsförsörjning som ett vidare begrepp än endast kompetensförsörjning eller det moderna begreppet talangattraktion/kompetensattraktion. Talanger ska med andra ord i detta sammanhang inte endast ses som högt utbildad arbetskraft utan alla som behövs inom olika branscher är talanger som vi bör attrahera till oss. Vår befintliga demografiska struktur och tillkomsten av fler arbetstillfällen till följd av expansion i offentlig och privat sektor innebär att bristen på kompetens och talang växer och behoven kommer att öka.

Bristen uttalas redan av flertalet arbetsgivare inom privat, kommunal och statliga sektor. Ett starkt näringsliv och en stor offentlig sektor gör att arbetsutbudets sammansättning i regionen är optimalt med ett fortsatt stort och brett utbud av arbetsplatser. Det i sin tur gör att möjligheten att avancera och byta jobb inom regionen ökar både till följd av nyetableringar och tillväxt i hela regionen. Samtidigt är arbetskraftsbehoven enorma, med en utmanande demografisk utveckling i både Vasa och Umeå. Bägge regioner står inför en utökad arbetskraftsbrist om inte inflödet av arbetskraft och specifikt utländsk arbetskraft ökar. Det är av största vikt att jobba med denna fråga då den nationella och internationella konkurrensen om talanger hårdnar och vi måste attrahera nya invånare från både när och fjärran. Det behövs även insatser för att undanröja hinder för inflyttning mellan de nordiska länderna och till Norden.

Utbildningsfrågor på alla nivåer har en avgörande betydelse för attraktionskraften. En högkvalitativ och framgångsrik skolgång är en viktig faktor för att locka till sig nya invånare och för att behålla de som redan bor här, vilket i sin tur påverkar utvecklingen i området. Därför är det viktigt att investera i skolan för att säkerställa en kontinuerlig kompetensutveckling och på så sätt bidra till en positiv samhällsutveckling. Ett utökat engagemang bland de unga i samhällsfrågor lyfts

---

¹⁴ Lissabonstrategin artikel 3, [C_2016202SV.01000101.xml \(europa.eu\)](#)

senare fram i fokusområde 3, men kan även identifieras här för att stärka samverkan inom utbildningsfrågor.

En växande utmaning är att studenter på våra universitet och högskolor dels inte söker sig ut på den regionala arbetsmarknaden, dels heller inte uppmärksammas tillräckligt av våra lokala, regionala och globala arbetsgivare, i den utsträckning som behövs för att täcka behoven. Att stärka varandra för att än mer attrahera inflyttning och arbetskraft till hela Vasa-Umeåregionen kommer därför att bli en framtida kärnfråga för samarbetet.

Fokusområde 2 har valt att fokusera på 2.1 En gemensam fungerande arbetsmarknadsregion, 2.2 Umeå-Vasa en attraktiv och tillgänglig karriärdestination och 2.3 Öka andelen studenter som stannar kvar i regionen.

2.1 Gemensam fungerande arbetsmarknadsregion

I Norden ses fri rörlighet som en självklarhet. Alla vill kunna röra sig obehindrat över gränserna för att arbeta, studera eller göra affärer. Målsättningen för Vasa och Umeå är att utveckla en fungerande integrerad konkurrenskraftig region där det är ytterst viktigt att såväl företag som offentliga sektorns behov av kompetent arbetskraft kan tillgodoses. Det är även av största vikt att arbetstagare får bredare kunskap om och bättre möjligheter till att söka sig till potentiella arbetstagare i hela regionen så att tillgången till fler arbets- och karriärmöjligheter tillgodoses.

Regionen kunde fungera som pilotområde om Nordiska ministerrådet vill testa nya idéer för att få bort fler gränshinder. Gränshinderrådet vid Nordiska ministerrådet samarbetar med olika organisationer och myndigheter för att identifiera och på sikt lösa gränshinder. Att juridiska och administrativa barriärer för arbetskraftens rörlighet och för företagens verksamhet identifieras, tydligare information tillgängliggörs och att gränshindren på sikt reduceras är av yttersta vikt. Även arbetsgivarna bör bli mer medvetna om villkoren för anställning av arbetskraft inom Norden. Detta är ett mycket omfattande arbete, som Kvarkenrådet identifierat som en prioritering i sin strategi för 2030.

2.2 Umeå-Vasa – en attraktiv och tillgänglig karriärdestination

Umeå med två universitet och Vasa med fyra universitet och två yrkeshögskolor, som alla försöker tillgodose både den privata såväl som den offentliga sektorns arbetskraftsbehov gör att städernas urbana miljöer med ett starkt näringsliv möjliggör avknoppning av innovationer och närhet till många typer av arbetstillfällen för olika arbetstagare. Tyvärr har företag och offentliga arbetsgivare allt mindre tillgång till rätt kompetent arbetskraft, vilket är en förutsättning för tillväxt och produktivitet. Att synas tillsammans i internationella rekryteringssammanhang blir därför allt viktigare. Både Umeå och Vasa är attraktiva städer med attraktiva boendemiljöer och rikt utbud av kultur, fritid och nöje. Boendesituationen i Umeå är en ständig utmaning medan i Vasa finns ett rikt utbud av olika boendeformer, vilket är en förutsättning för en attraktiv karriärdestination. Lyckade etableringsprocesser vid inflyttning och arbetskraftinvandring är ytterligare en given utgångspunkt. Detta tillsammans skapar välfärd och välstånd i hela vår gränsöverskridande region där det ska vara enkelt och naturligt för arbetstagare att söka jobb och röra sig i regionen trots gränshinder och för arbetsgivare att ha tillgång till en bred kompetensbas.

2.3 Ökad andel studenter som stannar kvar i regionen

Olika aktiviteter som krävs för att utöka kvarstannningen i både Umeå och Vasa bör utvecklas för att möta utmaningen att studenter på universiteten inte söker sig ut på den lokala och regionala arbetsmarknaden, eller inte uppmärksammas av de lokala arbetsgivarna, i den utsträckning som behövs för att täcka behoven. Dessutom kan möjligheterna med ett utökat utbyte i form av praktik och tjänstemannautbyte mellan städerna ses som ett sätt att attrahera mera personal till den offentliga sektorn. Ytterligare finns det skäl att tillsammans med Kvarkenrådet lyfta frågan om behovet av certifiering av nordiska utbildningar till tex Nordiska ministerrådet. Genom en ökad samverkan mellan Vasa stad och Umeå kommun kan vi erbjuda praktikmöjligheter i båda städerna och tillsammans matcha den offentliga sektorns och företagens kompetensbehov med utbildningar på båda sidorna Kvarken. För att göra en smidig transition mellan att vara student till att bli arbetstagare eller entreprenör behövs insatser för att stärka relationen mellan studenterna och arbetsgivarna i respektive region under hela studietiden.

Aktuell situation på arbetsmarknaden

Umeå kommun och Vasa ekonomiska region är mer jämförbara utifrån befolkningsunderlag och ekonomisk struktur. Genom att välja Umeå kommun och Vasas ekonomiska region kan man jämföra två områden som mera liknar varandra både till geografisk storlek och befolkningsstorlek än om man endast jämför med Vasa stad. Vasa ekonomiska region består av sex kommuner (2021): Korsholm, Korsnäs, Laihela, Malax, Vasa och Vörå kommuner. En utmaning när man jämför statistik mellan Sverige och Finland är att man inte har harmoniserad data. Det medför att det är svårt att jämföra exakt data. Detta bör man ha i åtanke när man jämför data länderna emellan och jämförelser mellan Umeå kommun och Vasa ekonomiska region kan endast ses som riktgivande.

När man tittar på befolkningsstrukturen i Umeå kommun och Vasaregionen finns det vissa skillnader men även många likheter. Vid årsskiftet 2021/2022 uppgick befolkningen i Umeå kommun till 130 997 personer och i Vasaregionen till 108 980 personer (antal födda – antal döda och antal inflyttade – antal utflyttade). Vid samma tidpunkt var andelen 20–64-åringar 60,4% i Umeå kommun och i Vasaregionen 61,5% 15–64 åringar. Antal utrikesfödda i Umeå kommun var 15 906 personer (12,9%) och motsvarande siffra i Vasaregionen uppgick till 9 162 personer (8,4%) och för Vasa stads del är antalet utrikesfödda 6854 personer (10,1%).

Vid årsskiftet 2021/2022 fanns det i Umeå fler 0–4 åringar än i procentuell jämförelse med Vasaregionen. I ålderskategorierna 20–39 år fanns det fler kvinnor och män i Umeå än i procentuell jämförelse med Vasaregionen. Däremot i ålderskategorierna 10–14 år, 15–19 år och 50 år och äldre fanns fler kvinnor och män i Vasaregionen än i Umeå kommun.

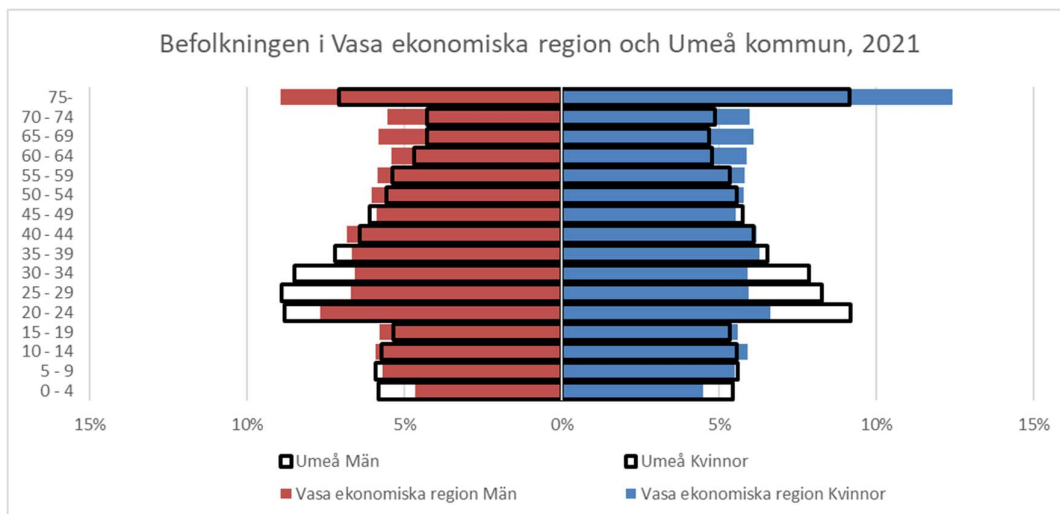

Bild 2: Befolkningen i Vasa ekonomiska region och Umeå kommun 2021

Vid årsskiftet 2021/2022 fanns 63 427 personer mellan 18–64 år i Vasaregionen, varav 51 394 personer var arbetsföra, antal sysselsatta var 47 894 personer, 3 500 arbetslösa (5,5%) och 12 033 personer stod utanför arbetsmarknaden.

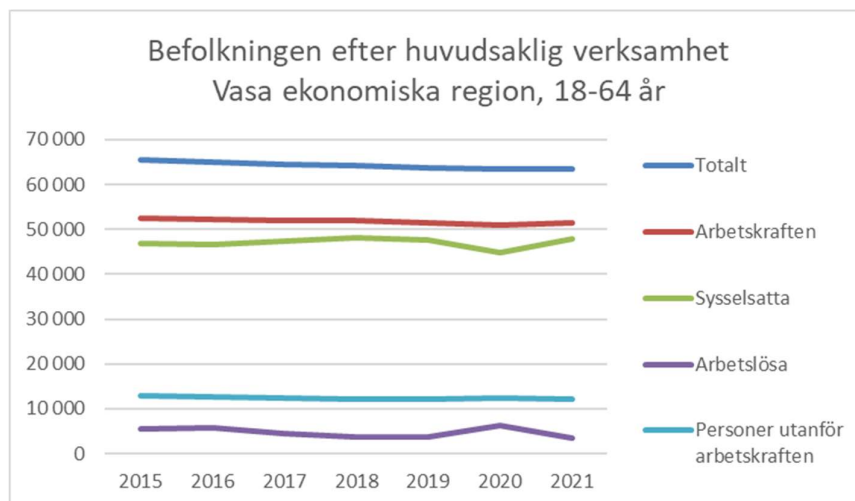

Bild 3: Befolkningen efter huvudsaklig verksamhet i Vasa ekonomiska region

I Vasaregionen är andelen sysselsatta av arbetskraften nästan 90%. Arbetslösheten uppgår till ca 6% år 2022, vilket är det lägsta i Fasta Finland. En låg arbetslöshet leder till brist på kompetent arbetskraft i området. Vasa ser ut att få en positiv befolkningstillväxt de kommande åren, framför allt tack vare internationell inflyttning. Hela Finland lider av en minskad nativitet och den nuvarande befolkningstillväxten täcker inte behovet av rätt och kompetent arbetskraft.

Dun & Bradstreet analyserade även hur tillgången på arbetskraft matchar arbetslivets behov i Umeå kommun och ser att tillgången på arbetskraft är större än behovet.

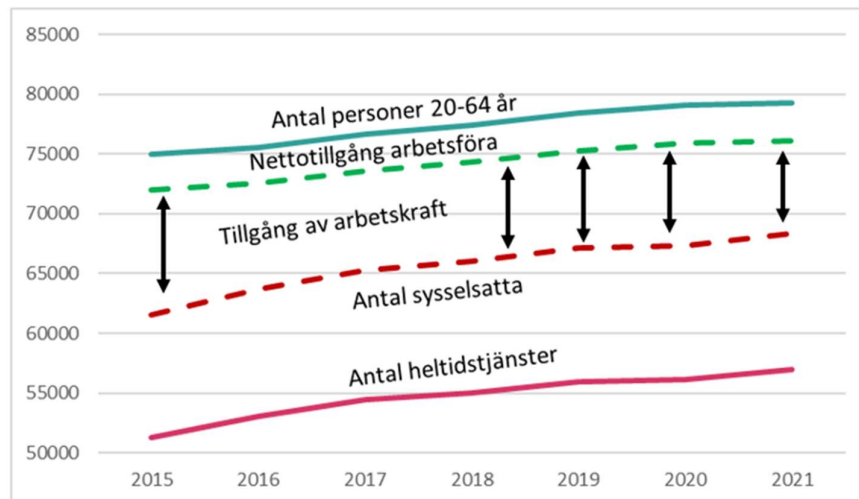

Bild 4: Tillgång på arbetskraft i förhållande till behovet, Dun & Bradstreet, 11/2022

I Sverige finns inte samma typ av data som är framtagen för Vasaregionen, men enligt den näringslivsanalys för Umeå kommun som gjorts av Dun & Bradstreet kan man se att knappt 80 000 är mellan 20–64 år, antal sysselsatta är cirka 68 500 personer och att arbetskraften eller nettotillgång arbetsföra uppgår till cirka 76 000 personer.

Tillgången på arbetskraft är större än behovet i Umeå. Detta kan förklaras med att en större andel av befolkningen är studerande i Umeå än Sverigesnittet, vilket även är fallet i Vasa. Den arbetsföra befolkningen ökar för varje år i Umeå samtidigt som antalet anställda också ökar. Umeå kommun har en mycket låg arbetslöshet på 2,9% under 2022 och denna trend bedöms fortsätta eftersom befolkningen i arbetsför ålder minskar samtidigt som efterfrågan på arbetskraft från företag och offentliga aktörer är fortsatt stark.

I Finland genomförs yrkesbarometern upp till två gånger per år för att visa på vilka utsikter för sysselsättningen har till olika yrken. Enligt Yrkesbarometerns senaste bedömning från september 2022 är behovet av arbetskraft i Österbotten inom vissa sektorer en flaskhals, vilket innebär att bristen på arbetskraft inom den lokala arbetsmarknaden utgör ett hinder för verksamhetens utvidgning.¹⁵ Den största bristen av personal är: all sjukvårdspersonal, restaurangpersonal och svetsare. I Vasaregionen är även behovet av specialister inom anläggningsbranschen, maskinteknik, teknik, elteknik, elektronik samt logoped och lärare i yrkesämnen stort. Ett visst överutbud finns av bland annat datasupportpersonal, grafiska designer, sekreterare, montörer, reparatörer och översättare. Bedömningen grundar sig på arbets- och näringsbyråernas syn på hur läget på arbetsmarknaden kommer att utvecklas under det kommande året. Situationen kan snabbt ändras yrkesvis.

Sammanfattningsvis kan konstateras att samma utmaningar gäller i Vasa ekonomiska region och i Umeå kommun. Brist på människor och kompetens generellt gör att vi tillsammans bör utveckla

¹⁵ www.ammattibarometri.fi-www.yrkesbarometern.fi

sätt att göra hela vår region till en bättre fungerande och integrerad region för den befintliga arbetsmarknaden samt en attraktiv karriärdestination för arbetskraftsinvandring och studerande som effektivt integreras i regionen. Finland har även kommit längre i sitt arbete att attrahera talanger och har avsatta resurser och strategier på nationell, regional och lokal nivå.¹⁶

Fokusområde 3: Attraktiva stads- och livsmiljöer

En av EU:s fyra prioriteringar fram till år 2024 handlar om att bygga ett klimatneutralt, grönt, rättvist och socialt EU. Det innebär att vi ska investera i gröna initiativ som förbättrar luft- och vattenkvaliteten, främjar hållbart jordbruk och bevarar miljön och den biologiska mångfalden. Vi ska skapa en effektiv cirkulär ekonomi och en välfungerande energimarknad i EU som tillhandahåller förnybar energi och energieffektivitet. EU:s gröna giv är EU-kommissionens ena prioritering, vilken innebär att EU ska omvandlas till en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi, samtidigt som man bevarar naturen i EU, tar itu med klimatförändringarna och gör EU koldioxidneutralt och resurseffektivt till 2050.¹ I Nordiska ministerrådets vision för 2030 prioriteras även ett grönt Norden. Det innebär att vi tillsammans i Norden ska främja en grön omställning av våra samhällen och arbeta för koldioxidneutralitet och en hållbar cirkulär och biobaserad ekonomi. Ett grönt Norden kopplar främst till de globala hållbarhetsmålen nr 6 och 7 och 11–14¹⁷ under Agenda 2030. Ett grönt Norden kan direkt kopplas till vårt tredje fokusområde som berör attraktiva stads- och livsmiljöer.

Umeå driver sedan länge ett långsiktigt och strategiskt arbete med social hållbarhet. Vasa siktar på att bli klimatneutralt redan 202X och vill bli den energiklokaste och mest energieffektiva staden i Finland och Förenta nationernas globala mål för hållbarhet inarbetas i stadens strategi. Vasa har sin styrka i ett redan starkt och växande energikluster samt goda livsmiljöer. Ett kvitto på det framgångsrika arbetet är att Finland redan sex år i följd blivit utsedd till världens lyckligast land, där Vasa ytterligare strävar till att bli Finlands lyckligaste stad.

Båda städerna befinner sig i regioner inom EU som är högst rankade i Europa när man mäter utveckling och välmående hos befolkningen. Man använder sociala- och miljöindikatorer, vilket visar på den sociala hållbarheten i regionerna; Social Progress Index.¹⁸ Sociala framsteg är samhällets förmåga att möta det grundläggande medborgarnas mänskliga behov, etablera byggstenarna som att tillåta folk och samhällen att förbättra och upprätthålla livskvalitet och skapa förutsättningar för alla individer kan få nå sin fulla potential. Umeå och Vasa kan därmed stå som modell nationellt och internationellt.

Rubriken spänner över ett brett spektrum av frågor och inom fokusområde 3 har vi valt att fokusera på 3.1 Gemensam miljöambition, 3.2 Social hållbarhet för ökad attraktivitet, 3.3 Hållbar mobilitet och transport och att 3.4 Stärka vår position inom EU.

---

¹⁶ [Förstudie: Nationell samordningsmodell för attraktion och mottagande av internationell kompetens](#)

¹⁷ Mål 6 – Rent vatten och sanitet för alla, Mål 7 – Hållbar energi för alla, Mål 11 – Hållbara städer och samhällen, Mål 12 – Hållbar konsumtion och produktion, Mål 13 – Bekämpa klimatförändringarna, Mål 14 – Hav och marina resurser

¹⁸ https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/maps/social-progress/2020_en

3.1 Gemensam miljöambition

Människor och företag vill i allt större utsträckning bidra och ta ett eget ansvar för miljön och resurshushållningen. Att möta dessa önskemål på ett bra sätt är avgörande om fler ska vilja bo och verka i vår region. Kunskap och erfarenhet från både nationell och internationell nivå, som kan leda till att snabbare komma fram till hållbara lösningar, ska hämtas in. EU lyfter fram de urbana nodernas betydelse för tillväxt och omställningsförmåga i unionens länder. Vår målsättning tydliggörs genom samverkan kring en gemensam miljöambition med europeisk status.

3.2 Social hållbarhet för ökad attraktivitet

I linje med Nordiska ministerrådets vision för 2030 där ett socialt hållbart Norden är ett prioriterat område syftar en utvecklad strategisk samverkan mellan Umeå och Vasa till att främja en inkluderande, jämställd och sammanhängande region med gemensamma värderingar.

Stora industrisatsningar, en fortsatt stark tillväxt och en mer sammankopplad region kan innebära nya sociala utmaningar. Umeå och Vasa ska fortsatt och gemensamt arbeta för att bevara sin position att ligga i framkant gällande social hållbarhet och säkra en socialt hållbar tillväxt. En utvecklad strategisk samverkan innebär också ett bredare erfarenhetsutbyte och kollegial samverkan för skapande av socialt hållbara och attraktiva stads- och livsmiljöer.

Förmågan att attrahera och engagera den unga generationen är en viktig nyckel till fortsatt tillväxt. Städerna med dess omland ska utvecklas med fokus att kunna erbjuda de bästa förutsättningarna för nya generationer att växa upp i. I den fortsatta utvecklingen av våra städer ska både invånare och företag ges möjlighet att delta och påverka utformningen. Särskilt fokus ska läggas på att utveckla modeller för att engagera unga. I Umeå och Vasa ska barnen känna att de har möjlighet att påverka sin framtida livsmiljö. Samarbete för attraktiva gestaltande miljöer, där kulturen kan bidra för att finnas i stadsdelar och orter runt tätorten kan stärka städernas arbete för tillväxt utan utanförskap.

3.3 Hållbar mobilitet och transport

Städerna har tagit ett mycket stort ekonomiskt ansvar för färjeförbindelsen över Kvarken i sin roll som ägare av färjan och hamnarna och brohamnsfunktionen, vilket är en viktig satsning som säkerställer de öst-västliga kommunikationerna av både människor och gods. Den höga innovations- och miljöprofilen på färjan Aurora Botnia, lägger en mycket bra grund för en fortsatt utveckling till ett klimatvänligare transportmönster.

Det finns fortfarande mycket att göra för att stärka städernas position på regional, nationell och europeisk nivå. Det nya säkerhetspolitiska läget samt Finlands och Sveriges inträde i NATO sätter ytterligare fokus på de öst-västliga transportvägarna och Kvarkenförbindelsen som en viktig länk för krisberedskap och materialförsörjning. Städerna ska fortsatt verka för att förankra betydelsen av denna funktion. EU:s definition av urbana noder sätter särskild fokus på utvecklad mobilitet för kollektiva resor, gång och cykel. Visionen finns om en sömlös kollektiv resmöjlighet mellan städerna och ett sammanhängande cykelstråk kantat med information och upplevelser. Bland

företagen i Vasa och Umeå finns redan idag ett stort transportberoende och utvecklingen av transportinfrastrukturen måste fortsätta att prioriteras högt. Vårt geografiska läge går inte att ändra, däremot kan avstånden överbryggas genom utvecklade transportsystem. Elflyg och fast förbindelse över Kvarken är två projekt att gemensamt verka för.

Gemensamt inrymmer städerna verksamheter och initiativ som ligger långt framme inom flera framtidssektorer. Det handlar bland annat om grön omställning, social hållbarhet, energi och cirkularitet. Inom området framtidens mobilitet kompletterar städerna varandra på ett mycket spännande sätt med verksamheter och projekt såsom tex batteritillverkning, batterimaterialförsörjning, återvinning, Nordic Energy Belt, som möjliggör nya affärsmöjligheter (godsflöden, logistik och arbetskraft), etisk AI, mjukvaruutveckling, fordonsdesign och fordonstillverkning. Ett strategiskt urval görs för gemensam profilering gentemot EU.

3.4 Stärka vår position inom EU

Det gemensamma arbetet att stärka positionen i EU:s strategiska nät fortsätter. Det gäller såväl transportnätet TEN-T som energinätet TEN-E. Båda städerna ska definieras som urbana noder, hamnarna liksom transportlänken som knyter ihop stomnäten på ömse sidor i Sverige och Finland måste erkännas som nödvändiga för att ge människor och företag i vår region likvärdiga förutsättningar att resa och transportera gods kostnadseffektivt och klimatriktigt. Stråkets betydelse för krisberedskap och försörjning innebär att samarbetet måste intensifieras vad gäller att uppnå status i EU:s energinätverk som även stödjer integrationen av förnybara energikällor.

Städernas representation i Bryssel är viktiga kanaler för bevakning av ärenden i riktning mot EU. Österbottens förbund administrerar Västra Finlands Europakontor (WFEO) som fungerar som intressebevakningskontor för fyra landskap i Västra Finland. North Sweden European Office är Umeås - Västerbottens, Norrbottens, Jämtland Härjedalens och Västernorrlands direktlänk till EU. Målet med verksamheten är att skapa förutsättningar för regionens företag, akademi och offentlig verksamhet att agera framgångsrikt på EU-arenan. Representationen i Bryssel bör utvecklas efter identifierade behov och målsättningar, eventuellt även i samverkan med regionens universitet.

Fokusområde 4: Umeå och Vasa – gemensamma upplevelser

Grundläggande inom EU är att unionen bygger på värdena respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter. Dessa värden ska vara gemensamma för medlemsstaterna i ett samhälle som kännetecknas av mångfald, icke-diskriminering, tolerans, rättvisa, solidaritet och principen om jämställdhet mellan kvinnor och män. Unionen ska respektera rikedomerna hos sin kulturella och språkliga mångfald och sörja för att det europeiska kulturarvet skyddas och utvecklas.¹⁹

I Nordiska ministerrådets vision för 2030 prioriteras ett socialt hållbart Norden, som det tredje strategiområdet. Det innebär att vi tillsammans i Norden ska främja en inkluderande, jämställd

---

¹⁹ Lissabonfördraget artikel 2, [C_2016202SV.01000101.xml \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=CELEX:2016202SV.01000101.xml)

och sammanhängande region med gemensamma värderingar och stärkt kulturutbyte med välfärd. Ett socialt hållbart Norden kopplar främst till de globala hållbarhetsmålen nr 3, 5, 10, 16 och 17²⁰ under Agenda 2030. Ett socialt hållbart Norden kan även direkt kopplas till vårt fjärde fokusområde som berör samverkan mellan civilsamhället och där fokus ligger på gemensamma upplevelser.

4.1 Utökat mellanfolkligt samarbete mellan Umeå och Vasa

För att främja välbefinnande och välfärd i vår region behöver invånarna mötas, lära känna varandra och utbyta erfarenheter. Förutsättningarna för detta är utmärkta då världens miljövänligaste färja Aurora Botnia – och i framtiden elflyget sammanbinder Umeå och Vasa året runt. Regionens turistattraktioner bör komplettera varandra ytterligare på ett intressant sätt. Kvarkenregionen marknadsförs internationellt som en destination och separata intressanta besöksmål utarbetas.

Umeå kommun och Vasa stad har som mål att stimulera samarbetet emellan till en attraktionskraft och varumärke för regionen; Österbotten är mer än bara Österbotten och Västerbotten är mer än bara Västerbotten - de är tillsammans Kvarken! Här kan du delta i gemensamma finsk-svenska evenemang på färjan och i Umeå samt Vasa. Ett utökat kultur- och idrottssamarbete stärker, diversifierar och levandegör allt det som sker i både Umeå och Vasa. Destinationsbolagen i respektive kommun marknadsför aktivt besöksanledningar och upplevelser på respektive sida för att främja kulturellt utbyte och kommunerna uppmuntrar och stödjer kulturutbyte och turism över Kvarken.

Städernas kulturinstitutioner, kulturföreningar, organisationer, studentföreningar, idrottsföreningar och pensionärsförbund kommer dessutom att uppmuntras att ordna regelbundna evenemang, fester, tävlingar, danser och resor tillsammans. Vasa och Umeå är regionernas noder, som inspireras av varandra!

4.2 Internationellt samarbete

Nordiskt samarbete har varit vägledande sedan länge för Umeå och Vasa. Båda kommunerna är vänorter med Harstad kommun och Helsingör kommun från 1949. Under lång tid har ett medborgarutbyte ägt rum med vänorterna i Norge och Danmark.

Umeå kommun och Vasa stad är grundande huvudmedlemmar av Kvarkenrådet EGTS, vilket är en av Nordiska ministerrådets officiella gränskommittéer som arbetar med att utveckla samarbetet och undanröja gränshinder.

Både Umeå och Vasa har även varit aktiva medlemmar av det nordiska nätverket Nordic City Network, där numera endast Umeå deltar.

Ett nytt internationellt samarbete har aktualiserats. På grund av Rysslands krig mot Ukraina har hundratals städer och byar förstörts och miljontals ukrainare tvingats att fly från sina hem.

---

²⁰ Mål 3 – God hälsa och välbefinnande, Mål 5 – Jämställdhet, Mål 10 – Minskad ojämlikhet, Mål 16 – Fredliga och inkluderande samhällen och Mål 17 Genomförande och globalt partnerskap.

Europeiska alliansen av kommuner och regioner för att återuppbygga Ukraina²¹ lanserades av Europeiska Regionkommittén på uppmaning av Ukrainas president Zelenskyj, efter att Ukraina fått status som EU-kandidatland. Umeå kommun och Vasa stad vill förena sina krafter för att stödja Ukrainas återhämtning och återuppbyggnad, idag och efter kriget. Detta kunde göras dels genom direkt hjälp till staden Cherson, vilket utreds som bäst, men även via att utforska möjligheterna inom den europeiska alliansen.

Övergripande kommunikation

Den övergripande kommunikationsplanen tar avstamp i målsättningarna i Umeå och Vasas gemensamma strategi och insatser prioriteras utifrån aktuella åtgärder. Kommunikationen ska stärka och synliggöra samarbetet lokalt, regionalt och internationellt.

Ytterligare behövs gemensamma marknadsföringsåtgärder för hur Umeå och Vasa tillsammans ska synas mer på den internationella arenan för att attrahera internationella talanger och internationella investeringar till vår del av världen.

Uppföljningen av samarbetet mellan Umeå och Vasa ska ske regelbundet för att säkerställa kontinuiteten i det aktiva arbetet.

Sammanfattning

Vasa och Umeå ingår i flera internationella sammanhang och samarbetar på många olika sätt och för att samarbetet ska utvecklas ytterligare och bli mer strategiskt och långsiktigt har Umeå kommun och Vasa stad arbetat fram denna gemensamma utvecklingsstrategi. Visionen är att vi i framtiden är en region med gränslösa möjligheter där nu existerande hinder för samarbeten suddats ut och där vi i sann samnordisk anda är en fungerande integrerad funktionell region.

Strategin har fyra fokusområden:

1) Ett innovativt, integrerat, växande och hållbart näringsliv, 2) En konkurrenskraftig region som attraherar talanger, 3) Attraktiva stads- och livsmiljöer och 4) Umeå-Vasa – gemensamma upplevelser. Alla fokusområden innehåller dessutom olika element av urbana kvaliteter som hållbarhet, delaktighet och tillgänglighet.

---

²¹ <https://cor.europa.eu/sv/engage/Pages/European-Alliance-of-Cities-and-Regions-for-the-reconstruction-of-Ukraine.aspx>

Fokusområden

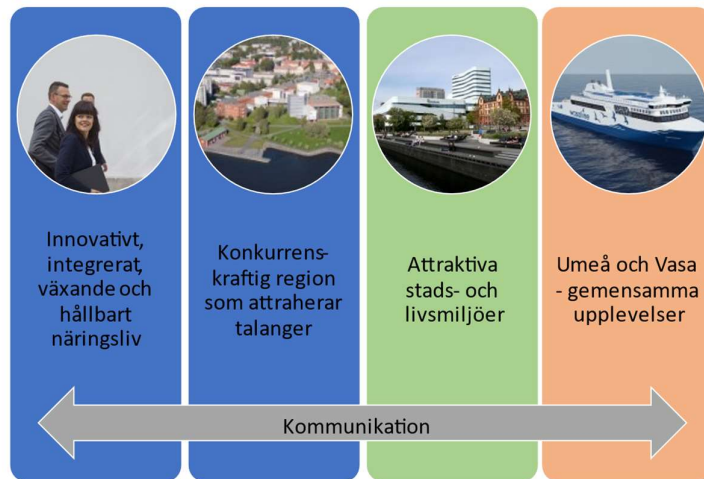

Bild 5: Utvecklingsstrategins fyra fokusområden

Strategin kompletteras med en aktivitetsplan och en kommunikationsplan som beaktar alla fokusområden. Redan idag kan många aktiviteter finansieras inom ramen för kommunernas budgetar och genom extern finansiering.

Appendix 1: Urval ur Umeås och Vasas gemensamma historia

Vasa och Umeå är och har alltid varit viktiga delar av den flera hundra år långa gemensamma historia som kännetecknar samarbetet över Kvarken. Att handel, transporter och samverkan varit viktig i Kvarken redan på 1500-talet illustreras på nedanstående karta.

Bild 6: Carta marina av Olaus Magnus, publicerad 1539

Kvarkenregionen utgör ett helt unikt område i världen med sitt flacka landskap och snabba landhöjning. För tusen år sedan hade redan delar av nuvarande Umeå börjat stiga ur havet, medan området för nuvarande Vasa ännu låg helt under vatten. På grund av landhöjningen ligger den allra första bosättningen numera 10-tals kilometer inåt land från kusten. Kusten fick fast bosättning troligen under 1200-talets slut. Kvarkenområdet blev en del av Sverige på 1300-talet (Bonns, 2001)

Under 1400 talet förekom många stridigheter i hela riket. Dessa påverkade handeln i Kvarkenregionen negativt. Uppenbarligen lyckades man trots allt upprätthålla handeln åtminstone under lugnare perioder, eftersom ett ökat materiellt välstånd kan skönjas under denna tid. Tack vare ett nyvunnet välstånd byggdes många stenkyrkor upp i hela Kvarkenområdet under 1400-talet. Fiske samt säljakt utgjorde huvudnäringarna ända in på 1500-talet med lax och tran som hårdvaluta. Tack vare landhöjningen blev då även småskaliga jordbruk och mer omfattande boskapskötsel allt vanligare. (Bonns 2001, s. 17–18)

I början av 1600-talet reser den nyblivne kung Karl IX runt både i Öster- och Västerbotten för att bekanta sig med regionen. Han beslöt sedermera att grunda två städer i Österbotten vid denna tidpunkt, nämligen Uleåborg 1605 och Vasa 1606, som fick sina privilegier 1611. (Luukko, 1972, s

51–53; Bonns 2001, s.31) Umeå fick sina stadsprivilegier 1622 och blir 1638 med sina knappt 40 stadsbor residensstad i det nya Västerbottens län som vid denna tidpunkt är detsamma som nuvarande Norr- och Västerbotten. (www.umea.se)

I slutet av 1600-talet blev den då redan kända "Vasarågen" en mycket populär handelsvara och efterfrågan var stor framför allt i Stockholm. Från Västerbotten kom man för att byta till sig fisk mot spannmål och kreativa lösningar för att undgå tull- och hamnavgifter var ett faktum. (Luukko 1972, s. 225, 240). Därmed kan konstateras att de ekonomiska förbindelserna var mycket livliga mellan Vasa och Västerbotten redan under detta århundrade.

Under 1600-talet var områdets administration under ständig förändring mellan skilt- eller gemensamt styre för Väster- och Österbotten. År 1647 grundades Västerbottens län, men 1654 förenades återigen Österbotten och Västerbotten till ett gemensamt län med Umeå som residensstad. I mitten av 1670-talet blev Vasa residensstad i länet. Västerbottens län återupprättades igen 1674. (Bonns 2001, s. 29-31)

I februari 1808 bröt kriget ut mellan Sverige och Ryssland. Slaget om Vasa står 25 juni och förlusterna är betydande. Många andra blodiga slag utspelar sig i och runt Vasa samt i Umeå. När Vasa utrymdes i september sändes många sjuka samt fångar till Umeå. Striderna 1809 i Skellefteå, Sävar, Ratan nära Umeå och i Piteå blir de sista att hållas på svensk mark. Slaget vid Oravais 14.9.1808 ledde till svenskt nederlag och blir slutet på den svenska eran i Finland. Kriget 1808–1809 utgör alltså inte bara de sista krigshändelserna på svensk mark utan även en delning av riket. Fredsavtalet undertecknas i Fredrikshamn 17.9.1809. Finland blev därmed ryskt och Österbotten en del av storfurstendömet Finland ända fram till Finlands självständighet 1917. Mycket lite är tyvärr känt om hur kustborna reagerade och vad de kände inför denna nya situation med en riksgräns rakt igenom Kvarken, men åtminstone mentalt måste omställningen ha varit betydande, eftersom vi tidigare varit delar av det gemensamma Bottniska området. Efter fredsslutet fortsatte handeln trots allt över Kvarken och till hela Sverige nästan som tidigare. Handeln hämmades några år senare då tullar infördes, men 1837 hade reguljär ångbåtstrafik inletts längs norrlandskusten och ångskonaren "Strömkarl" anlände då till Vasa från Umeå. Reguljär gods- och passagerartrafik kom i gång 1839. Passagerartrafiken låg nere under första världskriget, men under 1920-talet inleddes igen regelbundna helgturer mellan Umeå och Vasa med ett biljettpris om 15 kronor för en tur och retur resa. Trafiken avbröts än en gång av krigsutbrottet 1939. Isvägen över Kvarken 1939–1940 blev en av de viktigaste rutterna för krigsmateriel från Sverige till Finland. Över 2000 billaster hann köra över Kvarken denna närmast arktiska vinter, med plogning dagtid och transporter nattetid. Både smuggling av framför allt varor och människor pågick till krigsslutet 1944. År 1949 började det nystartade rederiet Umeå-Vasa trafikera med "Turisten", som efterföljdes av mera för dessa farvatten lämpliga fartyg nämligen Korsholm I-III. Korsholm III var år 1958 för övrigt den första bilfärjan i Finland. År 1971 påbörjades året runt trafiken. Inträdet i EU 1995 innebar en helt ny era i trafiken över Kvarken. (Bonns, 2001, s. 47, 54-57,71,76-81) 2013 grundar Umeå och Vasa det gemensamma rederibolaget NLC Ferry AB Oy, som sedan dess skött den dagliga Kvarkentrafiken under namnet Wasaline. I dagsläget trafikeras rutten med världens mest miljövänliga färja Aurora Botnia. Året därpå bildas Kvarkenhamnar AB för att driva och utveckla hamnarna i bägge städer. År 2022 ansökte både Sverige och Finland att gå med i NATO, vilket får stor betydelse för städernas framtid.

Källor

Bonns Bertil, 2001 (Länsstyrelsen i Västerbotten): *Kvarkens historia*
Luukko Armas, 1972: *Vasa stads historia del I 1601-1721*